

Piet Schrijvers

Dankwoord bij de aanvaarding van de Martinus Nijhoffprijs 2011

Petrus Hermanus (Piet) Schrijvers (1939) studeerde klassieke taal- en letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam en Latijn aan de Sorbonne. Na terugkeer uit Parijs trad hij in dienst van de Universiteit van Amsterdam, waar hij in 1970 promoveerde op Lucretius. Hij was hoogleraar Latijnse taal- en letterkunde in Groningen (1977-1980) en in Leiden (1980-2001). Net benoemd in Groningen stortte hij zich tijdens zijn zomervakantie in een flow op Horatius' Ars Poetica en stuurde een proefje van 150 vertaalde versregels aan de legendarische Johan Polak, die hem in een helaas niet bewaarde brief als dichter begroette. Hij vertaalt naar eigen zeggen 'met zijn oren (voor klank en ritme)'. Voor zijn vertalingen van Latijnse poëzie ontving hij in 2007 de Oikos publieksprijs. De Martinus Nijhoff Prijs kreeg hij voor zijn vertaling van De rerum natura (Over de natuur van de dingen) van Lucretius, die hij als de geniaalste van alle Romeinse dichters ziet. Daarnaast heeft hij zich veel met de 'receptiegeschiedenis' van de Latijnse letterkunde beziggehouden, vooral met voortwerking van het oeuvre van Seneca. In dit kader kan zijn vertaling van Lipsius' De Constantia en zijn aandacht voor het dagboek van Eetty Hillesum worden geplaatst. Dit dankwoord was door omstandigheden nooit uitgeschreven en VertaalVerhaal is grote dank verschuldigd aan Stijn van der Loo, die uit zijn filmarchief nog een geluidsopname wist op te diepen.

Dankwoord bij de aanvaarding van de Martinus Nijhoffprijs 2011

Dames en heren, ik neem even de gelegenheid waar om ook even kort te bedanken iedereen die natuurlijk betrokken is geweest. Maar eerst op verzoek van de onvolprezen voorzitter vertel ik even wat mij gisteravond laat is overkomen tijdens een interview voor de radio in het programma *Met het Oog op Morgen*.

Laat ik beginnen met het begin. Toen ik ging studeren, ruim vijftig jaar geleden, en mijn naam is Schrijvers, moest ik in mijn groentijd van iedere ouderejaarsstudent het gedicht van Guido Gezelle opzeggen: 'Het Schrijverke'. Maar de cultuur en onze beschaving gaat verder, want twintig jaar later werd mijn naam alleen nog maar geassocieerd met een keeper van het Nederlands elftal, ook Piet Schrijvers geheten.

Ik heb vaak aan mijn deur, toen ik in Leiden woonde, jongetjes gehad aan wie ik dan een handtekening gaf. Maar als ik dan zei: 'Ik ben niet de keeper', dropen zij teleurgesteld af.

Wat gebeurt mij nu? Voor de zoveelste keer sta ik gisteravond laat in de studio in het interview. Hebben de journalisten, zoals ze zelf zeiden, een 'gebbetje uitgehaald'. Ze hebben namelijk een stuk Lucretius, uit boek 4, laten voorlezen door mijn naamgenoot, de keeper Piet Schrijvers.

U begrijpt, ik heb nog maar één hoop en verlangen in dit leven: dat volgende week bij die keeper nu twee jongetjes komen. Hij geeft een handtekening. En dan zeggen die jongens: Wat jammer, u bent niet de vertaler.

Dames en heren, het klassiek vertalen heeft een lange voorgeschiedenis. Als middelbare scholier, vijftig jaar geleden, kende ik helemaal geen vertalingen. Dat waren foute boekjes op het ouderwetse gymnasium, alleen te vergelijken met Dick Bos-stripboekjes.

Maar in ongeveer 1975, schat ik, kwam de grote omslag, de klassieke vertalingen-*boom*. En ik noem graag twee Martinus Nijhoffprijs-winnaars die daar dus hun grote stimulus aan hebben gegeven. Dat is Gerard Koolschijn. En ja, ik maak nu van de familienaam gebruik om vanaf deze plaats zijn broer, Hugo Koolschijn, hartelijk te danken voor zijn voordracht, omdat ik juist het theatrale in mijn vertalingen ook altijd behoorlijk pathetisch accentueer. En ik had in ieder geval kippenvel toen hij, de *Georgica*-vertaling met name, voorlas, en ook Lucretius. Dat was dus Gerard Koolschijn.

De andere is, die helaas alweer weg moest, Marietje d'Hane-Scheltema, die ook in de jaren tachtige de klassieke prijs heeft gewonnen.

Zelf ben ik in 1980 ongeveer, met Johan Polak als stuwkracht, aan het vertalen geraakt. En toen sloegen wij misschien nog weleens een beetje door in onze... Je wil als classicus graag modern zijn. Ik heb recensies gehad waarbij gezegd werd: 'Hij heeft het woord kauwgom gebruikt.'

Nou moet ik wel even de puntjes op de i zetten: ik vertaal niet kauwgom. Ik vertaal als classicus kauwgom. Dat is een heel groot verschil, dat begrijpt u.

Goed, dat ik hier dan als poëzievertaler mag staan, dat dank ik allereerst aan *Carillon*: de titel van mijn schoolbloemlezing van Nederlandstalige gedichten uit de jaren vijftig van de vorige eeuw. En omdat ik vaak meedeed aan toendertijd gebruikelijke declamatiewedstrijden, ken ik die bundel nog steeds redelijk goed uit mijn hoofd. En deze harde schijf in mijn binnenste ontwikkelde mijn liefde, smaak en oor voor Nederlandse poëzie. Het is dat ik zo'n inspirerende leraar Grieks had, daardoor ben ik klassieken gaan doen. Het is dat ik zo'n oninspirerende leraar Nederlands had dat ik dat niet ben gaan doen.

'Carillon', zoals u weet, verwijst ook naar het bekende gedicht van de dichteres, vertaalster, classica Ida Gerhardt. En ik treed als vertaler, ik zeg het met schroom, maar ik treed toch als vertaler in haar voetsporen, omdat zij ongeveer vijftig jaar geleden de Martinus Nijhoffprijs ontving voor haar vertalingen van dezelfde Romeinse dichters, Lucretius en Vergilius. En van toepassing lijken mij hier de woorden van Lucretius uit het tweede boek, ik citeer uit mijn vertaling: 'De generaties wisselen in korte tijd en geven in estafette de fakkel door.'

Voor het welslagen van deze culturele estafette, speciaal op mijn vakgebied, de Latijnse literatuur, vermeld ik zeer dankbaar de inspirerende steun van mijn uitgever Patrick Everard, met wie ik toch al zo'n vijftien jaar hele mooie dikke boeken op de markt breng. Patrick Everard is het middelpunt van de Historische Uitgeverij te Groningen. Ik kan hem helaas hier niet zien, maar hij is aanwezig. U herkent hem wel.

Verder op de eerste rij wil ik graag bedanken, mijn maatje, mijn echtgenote en collega-latinist Mieke Koenen, die tevens mijn onvolprezen critica is. De meeste vondsten die ik aan het eind van mijn werkmiddag na twee glazen witte wijn erin zet, die ranselt zij er weer uit.

Het Prins Bernhard Cultuurfonds en zijn zeer nijvere Nijhoffprijsjury dank ik voor de toekenning van de vertaalprijs en voor deze stimulerende middag.

En ik ben ook zeer dankbaar dat zo vele mensen die ik vandaag ben tegengekomen, en op mijn leeftijd zijn die vaak ook bij meer somber stemmende evenementen, ik vind het prettig dat zo vele familieleden, vrienden, collega's, burens mij het plezier doen hier vanmiddag aanwezig te zijn bij wat alleen maar een feestelijk en vreselijk leuk gebeuren mag worden genoemd.

En dus, het is cliché maar toch lijkt het me wel het goeie moment, ik sluit met Horatius: *nunc est bibendum*. Dank u wel.